

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četr let 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez prilžene naročnine se upravnštvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 st. **Telefon številka 870.**

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglas!

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo v ulici **Molin piccolo št. 3. II. nadstr.** Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Carintia št. 12.

Nova carina na živež.

IV.

Vprašati bi se utegaili: kako je v obče možno, da so mogli zasnovati in v carinskem odseku avstrijskega državnega zbora sprejeti toliko visoko carino na žito in živino?!

O kratkovidni sebičnosti avstrijskih agrarcev smo že govorili. Kako je pa to, da so se industrijalci udali za tako carino? Tovarniški podjetniki so namreč realni na sprotniki agrarskih interesov, kolikor niso sami tudi zemljiščni posestniki. Veleobrtnikom je vendar do tega, da je živež po ceni ali kar možno dober kup. Nizka cena na kruh in meso daje tovarniškemu delavcu pogoj, da se morejo zadovoljevati tudi s skromnejšo dno ali plačo. Podjetnikom je v tem slučaju dobiček večji in sigurnjši.

Poleg tega imajo tovarniški podjetniki in obrtni podjetniki potrebo, da izvažajo svoje izdelke v sosednje vstočne dežele, torej pred vsem na Balkane, in, kolikor možno, tudi v Rusijo, ki poleg starih evropskih odpira še nove trge v azijskih svojih ogromno razprostranih zemljah. Te dežele pa je možno za avstro-ogrsko veleobrt pridobiti podobno in primerno le po pravila: Daj, da ti dam! To se pravi, da vstočne kmetijske dežele in države sprejemajo in bodo še bolj v bodoče sprejemale tovarniške izdelke le iz takih držav, katere puščajo bolj ali manj ugodno odprt to pot njih kmetijskim proizvodom! — Ogrska pa za sedaj lahko prezira to okolnost, ker nima še toliko razvite industrije, da bi mogla njene izdelke prevzati v vstočne kmetijske dežele.

Avstrijski veleobrtniki prinašajo torej velike žrtve ogrski volji, da se poviša carina na žito in živino ter tako, rekli bi, absolutno za prepot žitu in živini teh vstočnih dežel v naše cesarstvo. Da so Madjari ukrotili tovarniške veleobrtnike, morali so tem privoliti za zunanje obrtne države, torej pred vsem za Nemčijo, na obrtne izdelke nekoliko višjo carino, nego je bilo ljubo Madjarom in njih dotičnim interesom. Vsled tega bo avstrijsko prebivalstvo trpelo tudi na to stran, ker relativno visoka carina na zunanjo industrijo daje večjo moč našim domačim obrtnikom za določanje in kolikor možno višanje cen svojim izdelkom.

Tako vidimo, da so se drugače dejanski nasprotniki obtega sedanjega gospodarstva pobotali in spriznali drug z drugim. To pa dokazuje vnovič, da si proizvozniki zemljišči in tovarniški skušajo priboriti takih tudi

ekonomičnih zakonov v državi, kateri poštevaljo zgolj in izključno le interese proizvodnikov, ne pa potrebovalcev ali konsumentov! Posjednji sestavljajo vedno ogromno večno prebivalstva države, a ta večina je prezirana, brutalno in tradicionalno. Seveda tudi v tem preziranju in v tem lovu po zgolj proizvodniških interesih velika kratkovidnost, škodljiva napoved producentom samim! Od potrebovanja in možnega porabjanja produkcije je zavistno prospevanje tudi te poslednje! Al pojedinim velikim posestnikom obrti in kmetijstva je do tega, da sami vsaj začnejo bogate, študi se potem po nastavih krizah razvoj obustavlja in zaježuje.

Med večino potrebojočega ali konsumirajočega prebivalstva pa ni prave obče in obsežne organizacije, da bi se upiralo kratkovidni gospodarski politiki veleobrtni in veleprosveta in včasih — kakor se vidi — tudi državnih modričanov. Kar se tiče teh poslednjih, se je morda ravno miastirski predstavnik s tverš bolj boril za večno prebivalstva nasproti Madjarom, nego pa zastopniki narodov poprek. Za delavstvo tovarniško pa bi se morala socialna demokracija mnogo bolj in pozitivno potegniti, nego je bilo to videti daleč. Ali pomisliti moramo, da načelniki te socialne demokracije so v tesni odnosi s velikimi, posebnimi obrtnimi podjetniki, in tako ne kaže niti ta delavska organizacija tiste sile in tistega vpliva, ki bi mogel v resnici koristiti večini prebivalstva ne le pri nas temveč tudi na Ogrskem. Mimogrede omenjamo, da sedaj avstrijska socialna demokracija bavi s reformo volitev, kakor da bi hotela delavce nalašč odganjati od aktualnega delovanja, ki bi vsaj moralno izpodbijalo pogubno carino na žito in živino ali: hleb in meso!

Na Češkem se hočejo boriti vsaj proti uvajanju ogrske moke in s tem vsaj nekoliko nadomeščiti nedostatek carinarske granice proti Ogrski. Seveda je ta agitacija moralno nekoliko dvomljiva veljave, ker gleda bolj na interese pojedinih domačih obrtnij (mlinarstvo, pekovstvo, trgovstvo), nego pa na interese skupnega prebivalstva.

Naposled povdarjamo le na kratko, da so vsi najljši in največji ekonomski teoretični carino na žito v obče, — in kaj še le visoko carino na hleb — smatrali za škodljivo in veliko nesrečo narodov in pravlnega razvoja skupne ekonomije. Danes, ker se razvija industrija, se že s tem bolj polož-

nje za kmetijstvo in njegov razvoj. Braniti se je seveda treba na zunan, ako bi hotela zunanja konkurencija uničiti naše kmetijstvo. A bramba s pomočjo carine je vse kaj drugega, nego pa odiranje skupnega prebivalstva! Carina, kolikor se mora v brambo stavljanje na žito in živino, naj bo vselej taka, da ne vstvarja monopola na znotraj na korist malemu številu posebnega stanu, temveč bodi taka, da bo možna še vedno poštena konkurencija od zunaj. Ogrska s pomočjo naših ekonomskih interesentov pa je dosegla tako visoko carino, da izključuje vsako dostojno konkurencijo in vstvarje poguben monopol. Videant consules... Ta stari opomin je menda že prepozno!

Ypsilon.

V konklavu.

V soboto so imeli kardinali v konklavu dve, in včeraj zopet drugi dve seji, ki pa niso prinesle še nikakega vpeha. Jutranjo sejo so imeli kardinali ob 5. uri, a popoldansko ob 4. uri.

Ogromna množica ljudstva je čakala na trgu Sv. Petra konec vsake seje, namreč, do kler se je privil iz cevi dim, kateri nazaanja, da so se sezgale glasovnice in da ni še izvoljen papež.

Ker je sinočna seja trajala nekoliko dalje, nego pred sinočno, so ljudje že mislili, da to pomeni, da je že prišlo do izvolitve. Dim iz omenjene cevi se je privil sinoči še le ob 7. uri 37 minut. Nekateri trdijo, da se je sinoči vršilo poleg glavnega in pristopnega glasovanja, še drugo glasovanje, in da je torej seja radi tega trajala toliko časa.

Torej štiri brezvpešne seje, vsaka z dvakratnim glasovanjem, to je 8 glasovanj. To je dokaz, da se razne stranke bijejo in da nočejo odjenjati. Govori se, da je Rampollova stranka najmočnejša, a za njo da prihaja Vanutellijeva. Predvidja se, da bo konklave trajal precej časa, ako se kardinali danes ne sporazume in izvolijo nekakega prehodnega papeža.

Govori se, da se v tem slučaju zjedinijo najbrže ob imenu kardinala Martinelli.

Kandidatura kardinala Di Pietro, pravijo, da je padla. O kardinalu Rampolli se pripoveduje, da, ako bo videl, da ne more prodreti, bo koncentriral svoje glasove na ime kardinala Gottija.

Ako kdo, tako vsaj kristjani, ki vidijo v smrti vrata v novo življenje, ne bi smeli je tako slikati. Po mnenju Svirskega se je ta pojem rodil iz turobnega duha gerzanskega, ki je vstvaril gotiko — sjašno in veličanstveno — toda tako mračno, kakor bi cerkev ne bila prehod v nebesko bliščobo, marveč v nekako podzemeljsko in brezna dejno brezno. Svirski se je zmerom čudil temu, da renesanca ni preukrojila simbola smrti. Saj ona, ako bi ne bila večno molčeča, ko bi se hotela pritoževati, pa bi mogla reči: »Čemu me predstavljajo ljudje v obliki ogrodja? Saj je vendar uprav ogrodje to, česar jaz nočem in kar zapuščam!« Zares na sliki Svirskega je tudi genij sručen iz tla in nežno telo deklice geniju smrti, kateri, sklonivši se nad njo, je gasil ob enem lahno plamenček svečnice, ki ji je gorela pri zglavju. Svirski, slikajoč to, si je ponavljal: Treba je, da človek, ki pogleda na to, reče najpoprej sam sebi: »Oj, kakšna ogromna tišina je to!« in hotel je, da bi ta molk prešel na gledalca od črt, od postave, od izraza, od barve. Misli si je takisto, ako se mu posreči izvabiti to misel in ako se bo slika tolmačila sama na sebi, pa postane ne vsakdanje, marveč novo delo. Blo mu je pri tem mar še nečesa drugega. Korakajoč

za splošnim tokom časa, se je strinjal tudi s tem, da se mora slikarstvo izogibati literarnih idej; razumel pa je vendar, da je velika razlika med odrekanjem literarnih idej in tako brez miselnim čitanjem vnanjega sveta, kakor nam ga kaže fotografirana plošča. Oblika, barva, madež in ničesar več, kakor da bi bila slikarjeva dolžnost ubijati v sebi misleče bitstvo. In spomnil se je, da kolikorkrat je imel srečo videti slike n. pr. Angležev, moral je vsikdar strmeti na visoko duševno stopinjo teh umetnikov. V Poljakih je nasprotno videl nekaj temu naravnost nasprotnega. — Izvzemši nekatere, je večino od njih tvorila tolpa nesposobnih, brezmiselnih, navadno malo razvitih in vsake omike oropanih ljudi. Ti so se branili z nekoliko preperelimi drobtinami doktrin, ki so padale od francoske mize, ne dopuščajoč niti za trenotek, da bi bilo mogoče misliti v umetnosti na kaj samostojnega, a tem manj samostojno, po poljski, jo tvoriti. Svirskemu je bilo jasno to, da doktrina priporočajoča brezmiselnost, mora jim seč do srca. Nositi ime umetnika in biti o tem duševni hlapec, bila je vendar kaj ugodna stvar. Čitati, videti, misliti — vrag naj vzame takšen trud!

Pričkal se je o tem s tovariši ter jim klical vneto: »Jaz ne zahtevam od vas, da

Politični pregled.

V Trstu, 3. avgusta 1903.

Sladkorno vprašanje. Od oficijozne strani se javlja, da sta ogrski in avstrijski fin. minister stopila v pogajanja za rešitev sedanjega konflikta radi sladkornega vprašanja. In slutiti je, da bi hoteli to urediti po receptu: koza naj bo sita in trava naj vendar ostane nepoškodovana. Seveda bo tudi to pot — na to lahko vzamemo strupa — konec pogajanj tak, da bo madjarska koza sita, avstrijska trava pa prav občutno pristrižena.

Ogrska dobi svoj plen, a privolila je le v to formalno koncesijo, da more avstrijska vlada svoj že sklenjeni zakon o obdačevanju sladkorja v tej polovici razveljaviti brez ozira na pogajanja z Ogrsko. Nedavno smo bili tudi mi pozneli Vest v nekem poljskem listu, da hoče dr. Koerber že v avgustu sklicati državni zbor v ta namen, da vso odgovornost na odloznom sladkornem konfliktu zvali na sicer bagatelizirani parlament. Sedaj pa javljajo, da se že omenjeni zakon razveljavi s cesarko naredbo na podlagi § 14. — tega rešitelja avstrijskih vlad iz vsake stiske.

Avstrija in Italija. Dunajski listi prinašajo brzojavko iz Trsta, ki pravi, da je c. k. namestništvo v Trstu prepovedalo občini tržaški udeležbo na razstavi v Vidmu iz tega vzroka, ker je na razstavi prirejen oddelek za »Venezia Giulia«, pod katerim imenom umevajo Italijani Trst in Primorje. Ker je razstava v Vidmu — tako pravi brzojavka dalje — italijansko-državna, je prireditvi onega oddelka očevidno le ta namen, da dokumentira pripadnost avstrijskega ozemlja k Italiji. Se svojo udeležbo pa bi občina tržaška napravila avstrijski državi sovražno pojavo!

Dalje javlja ista brzojavka, da je tržaško italijansko telovadno društvo hotelo uvesti društveni grb, sestojajoči iz rudečega štita z belo helebardo in zeleno hrastovo vejico. Namestništvo pa da je prepovedalo ta grb, ker ima sestavo barv, ki je identična z barvami Italije.

Konsolidiranje hrvatske opozicije. V petek zvečer se je sešel v Zagrebu klub čiste stranke prava, ki je, dobivši tozadevne odgovore od zaupnikov stranke, sklenil, da se čista stranka prava in stranka prava zediniti in da bo »Hrvatsko pravo« izhajalo z označenjem »Novine hrvatske stranke prava« kakor skupno glasilo. To je nadaljen korak do konsolidiranja hrvatske opozicije, kar je

slikate tako dobro kakor Francozi, Angleži ali Španci, marveč zahtevam, da slikate bolje! pred vsem drugim pa vsak po svoje. Kdor ne koprni po tem, on naj ostane kotlar!« Dokazoval je, ako slika predstavlja kôpo sena, ali kôkôši, brskajoče na dvorišču, ali njivo s krompirjem, ali konje na paši, ali kôtiček stoječe vode v ribniku, da je glavna stvar pri vsem tem vsekako le duša. Vdahniti pa je tudi toliko lastne duše v svoje portrete, kolikor je mogel — a vrhu tega »se je razodel« v drugih slikah, izmed katerih bi imela biti poslednja: Hypnos in Thanatos.

Dva genija sta bila že uprav dovršena, toda za giavo deklice je šlo kaj trdo. Svirski je vedel, da mora biti ne le zala, marveč tudi zelo individualna. Med tem so zares dohajali »modeli«, sicer zali, vsekako pa ne dovolj posebni. Gospa Lageat, pri kateri je imel Svirski najeto delavnico in katera je bila davna njegova zanka, mu je zares objubila poskati takšen vzor, toda to je šlo počasi. Neki novi vzorec (model) bi imel dospeti uprav danes zarano, toda ni ga bilo, dasiravno je minila že ednajsta ura.

(Pride še.)

PODLISTEK.

Na svetlem obrežju.

Novela. Poljski spisal H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

III.

»Imel sem svoje skrbi, toda v ostalem sem bil svoboden kakor ptič ter sem mogel svo dušo uložiti v slike«, je dejal sam sebi, »sedaj pa vrag vedi kako bo!« Tu pa so mu slikarske skrbi, kakoršne je imel v tem trenutku, pokvarile njegovo dobro voljo do skrajnosti. Gospa Elzenova in vsa zakonska zadeva se je jela umikati na drugi osnutek, a na prvi je stopila njegova slika »Sanje in smrt«, nad katerim se je trudil že nekoliko mesecev in od katere je pričakoval mnogo vpeha, ker ona bi imela biti kakor nekak protest zoper splošno sprejet pojem o smrti. Svirski se je v razgovoru s svojimi tovariši slikarji hudoval večkrat na krščanstvo, katero je upeljalo v življenje in umetnost ogrtodje kakor predstavitelja smrti. Svirskemu se je zdelo, da se s tem godi smrti največja krivica. Grki so si predstavljali Thanatosa kakor krilatega genija in to je bilo povsem primerno. Kaj more biti bolj odurnega in bolj osupljivega, nego ogrtodje?

velikanske važnosti v sedanjih časih, ko so okoli nas pripravljajo važni dogodki. Naša srečna želja je še, da se med sedaj ujedinjeno stranko pravo in ostalim delom opozicije, zbirajočim se okoli »Obzora«, uredi in utrdi tako razmerje, da bodo vsi zares nezavisni deli naroda v trdni falangi stali v obrambo narodnih interesov pred navali požrešnega tujinstva.

Katastrofa Khuen-Hedervaryja.

Od odličnega rodoljuba iz opozicije na Hrvatskem smo prejeli:

Mi smo predvidjali to. In tako je moralo priti neizogibno! — Vsekako moramo naglašati danes, da smo še za časa banstva Khuen-Hedervaryja v Zagrebu in že za časa nemirov na Hrvatskem, navstali pod njegovo vlado, prorokovali tudi v tem listu, da ta človek mora sramotno, torej katastrofalno završiti svojo politično kariero.

Milo nam je to radi našega naroda, da so Madjeri, katerih politični in administrativni reprezentant na Hrvatskem je bil njihov sedanji ministerski predsednik Khuen-Hedervary, doživeli danes na temelju greških izkustev grozno in v zgodovini moderne politike še ne doživljeno blamažo in razočaranje pred vsem civilizovanim svetom.

Spiritus maleficus — Khuen-Hedervary — ta zvišajna in breznačajna lisica, ujela se je to pot v svojo lastno past, iz katere se ne reši nikdar več. In značilno je to, da se s takim človekom in politično ničlo ni napravila tabula rasa takoj, ko so hrvatski in slovenski zastopniki iskali, da bi bili pripuščeni v avdienco. Sedaj morejo odločilni činitelji na Dunaju, izlasti avstrijski minister-predsednik Koerber, videti, kakemu človeku je ta poslednji napravil uslugo, ko je prepredil avdienco: kako strupeno kačo so negovali in hranili v svojih nedrih!

No, pregovor pravi: »Bog ne plačuje vžake sobote! — a tudi vrč hodi tako dolgo do studenca, dokler se sledeč razbije!« Tako se dogaja nesilniku in varalici ministru-predsedniku Khuen-Hedervaryju!

Hvalimo Boga danes, da je vendar Hrvatska s svojim uporom in svojo narodno reakcijo proti Khenu Hedervaryju provzročila, da je ta človek z njegovimi demoralizatornimi, neznačajnimi in brezprimernimi čini razkrinkan in onemogočen ravno po onih Madjarih, pred katerimi je ta navihaneec padal na kolena in ponizal tuli svoje osebno dostojanstvo, a ob enem tudi otvoril oči vsem Slovonom v monarhiji Avstro-Ogrski, da se nimajo nadejati ničemu dobremu niti od ljudij na Dunaju — a la Koerber — ki so pomagali, da je človek a la Khuen-Hedervary mogel skozi 20 let paševati v bedni Hrvatski! A potem, ko je dovel Hrvatsko do beraške palice in do politične demoralizacije, je mogel oditi ta človek na važno mesto v Madjarsko, da tam širi politično kugo in kolero, kakor jo je, žalibog, globoko ukoreninil na Hrvatskem.

Divna je to in dobro zaslužena lekcija za čole Madjare. Hrvatske morejo biti s to lekcijo zadovoljni. Kajti: kdor drugemu jamo koplje, navadno sam pada v to jamo. Madjari so hoteli se svojim dragim Khuenom Hedervaryjem in njegovim 20-letnim okuževanjem naroda hrvatskega uničiti vso Hrvatsko in pretvoriti jo v madjarske županje. Pa g'ej čuda: njihov ljubček in miljenec Khuen-Hedervary došel je v Budimpešto, da sporsuzumno z Dunsjem pretvori vso Ogrsko v toliko avstrijskih »Bezirkshauptmannschaftev«. Sreča za Madjare, na kateri se imajo zahvaliti samo Hrvatom, da je ta politična kukavica, ki nosi aristokratsko ime grofa Khuen-Hedervaryja, ravno v psihološkem momentu za obstanek madjarske državne svobode našel sramotno svojo politično smrt v madjarski prestolnici v Budimpešti.

Mi Hrvatje smo poznali ljudi a la grof Hedervary, grof Szapary, intimissimi bivšega bana hrvatskega Khuen-Hedervaryja, e tutta Compagnia bella! Trpeli smo tako dolgo, dokler se vrč ni razbil na studenca.

Sedaj naj pajih poznajo tudi njihovi Madjari, katerih voditelji so stavljali toliko zaupanja, dokler sta poševala Khuen v Zagrebu a Szapary na Reki! A istodobno občutimo posebno radost, da bo ves svet iz dogodkov, ki se danes vrše v madjarskem parlamentu, mogel erpiti zdravo osvedočenje o neopisni krupelji in brezvestnosti vseh današnjih madjarskih politikov v obče, a pojedinih članov današnje madjarske vlade še posebej. Sirogi zakoni zgodovine narodov in držav ne mo-

rejo dovoliti, da bi takov pus virulens kakor je današnja madjarska država, a poleg nje današnji duvalistični zistem mogel tudi nadalje tlačiti v prvi vrsti Hrvate in Hrvatstvo, a vspretno žajimi Slovence in ostale Slovence v eslitvanski polovici. Katastrofa madjarskega ministra predsednik grofa Khuen-Hedervaryja je istodobna katastrofa duvalistične Avstro-ogrške. Mi Hrvatje pripravljamo lesen krž da ga ako B g da n sreča junška, z bratsko pomočjo Slovencev in drugih slovenskih bratov čim prej zasavimo v grob — duvalizma.

Ti Khuen Hedervaryju! H tel si uničiti Hrvatsko pa si v svoji Madjarski našel svoj politični grob. Pa kakor je Scipio Africanus grozil z besedami: ceterum censeo Carthagem esse delendam — tako tudi mi Hrvatje kličemo veselga srca: Ceterum censeo dualismus austro-hungaricum esse delendum!

Tako je!

Korupcija na Ogrskem.

V soboto je imel v Budimpešti sejo odsek, katerega je poslan-ka zbornica izvolila, da preišče afero o poskušanju in eventualno izvršenju podkupljenih opozicijskih poslancev. Od ek ni prišel do sedaj še do nikakega vspeha, vendar mora biti vsakomur, ko pazno prečita poročilo o prvi seji, jasno da je korupcija izvirala res od vlade same. Tako je med drugim jasno, da je vlada omogčila Dienesu beg, bržkone, da bi se prikrilo do sedaj še nepoznane njegove sokrvice. Opozicijski poslanci so namreč natančno obveščali policijo, kje se je Dienes nahajal, ko je bil še na Dunaju a kljub temu policija ni zaukazala uloviti ga, marveč je to storila še le tedaj, ko je bila obveščena, da jo je Dienes že popihal z Dunaja.

Ko je bil posl. Olay zasliševan od zgoraj omenjenega odseka, izjavil je, da pred tem odsekom ničesar ne izpove, ker ga ne smatra kompetentnim, pač pa da hoče to storiti pred imunitetnem odsekom, kjer dokaže se štirimi pričami Khuenovo krivdo v korupcijski aferi in da je bil isti v ta namen v zvezi z grofom Szaparyjem.

Nadalje je Olay izjavil, da je bilo podkupljenih več drugih poslancev.

Baron Kaas je pred istim odsekom trdil, da je bilo za korupcijsko akcijo doloženih 300.000 kron. Jako važna so izvajanja barona Kaasa glede koncesij, katere je grof Szapary ponujal socijalistom, kar bi nikakor ne mogel storiti kakor privatna oseba, marveč mu je bilo to možno le kakor pooblaščenca vlade.

Posl. Géza Polónyi je pred odsekom izjavil, da je prišel k njemu v pisarno neki Stoll, nasproti kateremu je neki Evgen Deák izjavil, da si je sam izmislil korupcijsko akcijo, o kateri se je dogovoril z Dienesom in sta se potem v tej zadevi oba (Dák in Dienes) podala skupno k ministerskemu predsedniku, grofu Khuenu. Isti jima takrat ni ničesar obljubil, pač pa jima je nekoliko dni pozneje dejal neki nepoznani gospod, naj se v tej zadevi obrneta na grofa Szaparyja. Iz tega izhaja torej dovolj jasno, da je bila ta zadeva dogovorjena med Khuenom in Szaparyjem. Dokazano je tudi, da sta imela one dni Khuen in Szapary skupne konference.

Kar se tiče Szaparyjeve častne besede, da ni Khuen ničesar vedel o njegovih poskusih korupcije je veliko vprašanje, da li ima grof Szapary sploh ša pravico dajati častno besedo, potem, ko je sam prazal svojo jako nečestno korupcijsko afero?! Saj se njegov častni besedi res ves svet le smeje.

Veleznačino je tudi dejstvo, da je minister za Hrvatsko, Tomašić, ravno sedaj podal svojo ostavko.

Njegovo ostavčno utemeljevanje je tako plitvo, da ni vredno o tem govoriti. Pravi vzrok ostavki tiči v tem, da je Khuenova vlada že prav blizu zatonu in ni hotel pasti a Khuenom vred, ker se sicer nadeja, da po Khuenovem padcu pride zopet na svoje mesto.

Tomašić je torej zapustil pataplajočo se ladjo, da se bo mogel potegn ukreati v prihodajo.

Tržaške vesti

»Kakor kaže!« Slovenski Narod št. 173 je izrekel tako le sodbo o »Edinosti«: »Kar je res, je res: »Edinost« zna pisati na desno in levo — kakor kaže.«

O tem se sklicuje »Slovenski narod« na ricmanjsko vprašanje. Naše vedenje ozirom na ricmanjsko vprašanje je odprta knjiga: vsakdo je mogel in more še čitati v njej. Zato ni potrebe, da bi danes na tem mestu branili svoje vedenje ozirom na ricmanjsko vprašanje. Take potrebe pa ni tudi zato, ker nam zadošča sodba o nas na strani onih, ki so v prvi vrsti zainteresirani, na strani Ricmanjcev! Te sodbe pa se nam ni bati!

Ali tudi brez koristi bi bilo, ako bi hoteli sedaj braniti svoje vedenje ozirom na vprašanje ricmanjsko. Rekli smo že, da naše vedenje je odprta knjiga. Vsakdo je mogel in more čitati v njej! Kdor ni čital te knjige, to je, kdor ni sledil razvoju ricmanjskega vprašanja, temu ne bi mogli razjasniti stvari z eno, pa bodi še tako dolgo notico. Onega pa, ki je sledil, a nas vendar neče objektivno soditi, tega pa tako in tako ne bi prepričali nikdar.

Nekaj družega hočemo pribiti danes. »Narod« nam očita, da pišemo »kakor kaže«. No, mi pa moremo s citati pokazati, da tudi ljubljansko glasilo ne zančuje ravno metode »kakor kaže«.

V št. v. 173 od 29. julija je pisal »Slov. Narod« med drugim:

»Kdor čita »Edinost«, tisti ve, da stoji odlično na strani Ricmanjcev, da jih brani in zagovarja in da torej odobrava njih punt proti cerkveni avtoriteti.«

In dalje v isti notici:

»Nase opomnje so bile v bitstvu pohvala »Edinosti«, ki smo jo tem rajše zapisali, ker imamo tako malo-kdaj priliko »Edinost« pohvaliti — odkar je prenehala biti bojno glasilo primorskih Slovencev proti Italijanom. Toda naša pohvala ni ugajala »Edinosti«, pohvala, da je bila konsekvantna in da je v ricmanjskem vprašanju svoj klerikalizem žrtvovala narodnemu načelu. Naše konstatiranje namreč, da je bila »Edinost« namreč enkrat res narodna...« itd.

Tako dne 29. julija.

Od 29. do 31. julija menda ni posebno daleč. In nam ni nič znano, da bi se bili v tem posledku izvršili v ricmanjskem vprašanju dogodki, ki bi kazali položenje v toliko spremenjeni luči, da bi bila opravičena sprememba sodbe, kakoršna smo videli v »Slov. Narod«. »Slovenski Narod« od 31. julija piše namreč:

»Tržaška »Edinost« je skrpucala na zadnje naše notice gostobeseden odgovor, ki je tako čenčav, kakor so vse »Edinostne« polemike. — »Edinost« mora svoje čitalce smatrati za velike reve na duhu, ker se jim upa podajati tak močnik. Povspela se je celo tako daleč, da trdi, da »Slovenski Narod« gre na roko nasprotnikom Ricmanjev in škoduje narodni stvari. Ali ste čuli, ljudje božji? Take bedaste so natsnjene v »Edinosti« črno na belem. Pribli smo grdo hinavstvo, ki ga uganja »Edinost« glede Ricmanjcev, pribi, ker smo bili izzzvani, sedaj pa pravi »Edinost«, da gremo na roko — nasprotikom Ricmanjev. Res, velkanske, čudovito! Zli se nam, da mora v Trstu vladati prekheano huda vročina. Tolika pa menda vendar ni, da bi občinstvo ne moglo spoznati, kako se škoduje Ricmanjem, če se pokaže, daje »Edinostino« pisarjenje sama — hlimba«

Dne 29. smo bili torej odločni branitelji Ricmanjcev, smo bili vredni »Narodove« hvale, ker smo bili konsekvantni, ker smo svoj klerikalizem žrtvovali narodnemu načelu, ker je bila »Edinost« enkrat zares — narodna.

Dne 31. julija pa piše, da tiramo v ricmanjskem vprašanju »grdo hinavstvo« in je vse naše pisarjenje zgolj »hlimba«.

Tako se spreminjajo časi od 29. do 31. julija in mnenja ljudij žnjimi... kakor kaže!

Na takem postopanju najstarejšega slovenskega dnevnika moramo zopet prečiti — gorko solzo.

Mestni svet. V zadnji seji mestnega sveta, katerej je predsedoval župan dr. San drinelli, bil je predvsem vsprejet predlog mestne delegacije glede gradnje hiralnice na prejšnjem Rennerjevem in sedanjem občinskem posestvu pri Sv. Ivanu. Istotako je bil brez razprave vsprejet drugi predlog mestne delegacije, naj se društvu za znanstveno proučevanje jadranskega morja odstopi za dobo 50 let del občinskega zemljišča pri Sv. An-

dreju, na katerem zemljišču napravi omenjeno društvo akvarij. Poleg tega se je društvu v ta namen dovolila tudi enokratna podpora v znesku 6000 K. Vse to pa pod pogojem, da bodo vsi napisi v akvariju italijanski ter da bodo vsi uslužbenci Tržačani in italijanske narodnosti.

Na to je mestni svet razpravljal o predlogu glede naprave italijanskih paralelk na slovenski ljudski šoli pri Sv. Ivanu. Prvi se je v tej razpravi oglašil za besedo svetovalec dr. Gu-tav Gregorin, ki je v daljšem, že v soboto v našem listu priobčenem govoru dokazal nepotrebnost italijanskih paralelk pri Sv. Ivanu.

Odgovarjal mu je vodja laške stranke dr. Venezian. Njegov govor pa je obstajal iz samih čenčarij. Mož je že v naprej vedel, da ne bo mogel izpodbiti kakor skala trdnih argumentov dr. Gregorina in je takoj uvodoma povedal, da to, kar hoče govoriti, bodo le »chiacchere« čenče. In res so bile same čenče. Značilno je največ to, da je dr. Venezian govoril o vsem mogočem, le o potrebi italijanske šole pri Sv. Ivanu ni spregovoril niti besedice. Rekel je, da je prepričan, da bo večina vsprejela predlog mestne delegacije in s tem smatral je dr. Venezian, da je pobil že vse predgovornikove argumente. Ako bi obveljalo to načelo, potem pa sploh ni treba več, da bi gospoda od večine v mestnem svetu odpirala usta. Gospod Venezian in vsa njegova družba lahko vedno molči, saj je gotova, da bodo laške marijone v mestnem svetu vedno zvesto kimala k vsem ukazom svojega gospoparja, dr. Veneziana. Mestni svet je seveda odobril z glasovi večine ustanovitev, ital. paralelk pri Sv. Ivanu ter istotako potem tudi predlog mestne delegacije glede podpore 600 K društvu za prirejanje »regat« ter predlog glede zgradnje železniškega tira od Sv. Save do mestne klavnice.

Sledujoč je mestni svet odobril sklepni račun hiše za ubožne za l. 1901., sklepni račun zavoda za zapuščene otroke za l. 1901 in proračun hiše za ubožne za l. 1903.

Potem je imel mestni svet tajno sejo, v katerej je gospoda Ivana Slavca predložil župnikom za Opčine.

Protizistemu v srednjih šolah na Slovenskem. Mi smo nedavno temu, sklicu č se na kričec konkretni slučaj v Mariboru, konstatirali, kako na srečnih šolah po Slovenskem animiznost nemških profesorjev (ki so izlasti na državnih nemških srednjih šolah v slovenskih obmejnih pokrajinah skoro popolnoma pregnali slovenske učitelje), ubija slovenske dijake, uničuje ekzištenco in peha nešteto roditeljev v žalost in največo skrb. Ta sestavek naš je ponatisnil tudi »Učiteljski Tovariš« z nastopno pripombo:

V resnici je nečuvstvo, kako se po nekod greši na vzgoji naše mladine. Naši mladi ljudje se tudi drugod, ne samo v Mariboru, naravnost ubijajo; kar je vnebovpijoč greh, a to ne od nemških, ampak celo od slovenskih rok! Sploh smo preprečanja, da namajo nekateri ljudje, ki imajo opraviti tudi s šolstvom, niti pojma o vzgoji in o ravnanju z mladino. Železna pest in trdo srce ne bosta nikdar plemenita vzgojvalca. Šola ni kaznilnica, temveč — učilnica in vzgojevalnica.

Celo na tomboli! Včeraj je bila tombola na dvorišču velike vojašnice. Imenonih srečnih, ki so »dobili«, se glase: Fran Carmet, Josip Stokel, Alojzij Škrli, Josipina Živic (ali morda Sivec) in Leopold Makovec.

Torej tudi imena srečnih na javni tomboli pričajo, koliko resnice je na laški trditvi, da je Trst izključno italijansko mesto.

Društvo »Zvonimir« v Rocolu je včeraj s prvim občim zborom ofišajno začelo svoje delovanje ob najugodnih avspicijah. Na zborovanju smo se uverili, d šteje društvo že lepo četo izvršujočih članov, samih prijaznih in simpatičnih mladeničev, ki so napravljali se svojim vedenjem na zborovanju najugodnosti utis. Po zanimanju soditi je društvu zagotovljen lep razvoj.

Po zborovanju so bili prijazni Gregoričevi vrtni prostori prenapoljeni občinstva, domačega in iz mesta, izlasti od sv. Jakoba. Pevali sti pevski zbor bratovščine sv. Cirila in Metodija in novi zbor »Zvonimir«. Simptomatično je bilo, da je mej tem, ko je v gostilni pri »dveh cipresah« mrgolelo občinstvo, v sosednji lepi italijanski restavraciji znanega agitatorja Pizameia vladala uprav strahotna praznота.

V isti meri kakor naše ljudstvo vrača

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vaak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond 25.000.000 K. Izplačane odškodnine: 75.000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavarje poslopa in premičine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obćenokoristne namene.

ZAHVALA.

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja povodom boleznin in smrti mojega iskreno ljubljenega in nepozabnega soproga gospoda

Andreja Peternel

c. kralj. asistenta pom. svet. v pokoju, kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku dragega mi pokojnika, izrekam najsrčnejšo in najiskrenejšo zahvalo vsem sorod., prijateljem in znancem. Posebej se zahvaljujem preč. duhovščini za blagodejno duševno tolažbo in spremstvo, »Veteranskem u društvu« in »Čitalnici« za darovana venca ter obema in »Požarni straži« za tako obilno udeležbo in povzdigo pogreba, gg. povecem za ganljivo žalostinki in sploh vsem, ki so kakorkoli pripomogli k tako lepemu pogrebu in me tolažili ob tej nenadomestljivi izgubi. Bog povrni stotero!

KANAL, 31. julija 1903.

Zalujoča udova.

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN BOJČIČ

Lastnik konsorcijska lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu

Pisarna

dr. Gregorina in dr. Slavika sprejme

stenografa nastop 1. septembra.

Velika tiskarna z mehanim blagom na deželi, išče nujno dva jako zanesljiva in zmožna pomočnika,

jednega kateri je tudi posebno izurjen v knjigovodstvu in korespondenci; in drugega specialno za postrežbo, posebno v manufakturi. Kdor je tudi laškega jezika zmožen, ma prednost.

Poročbe na naslov: M. Keršič, St. Jakob Rožna dolina, Koroško.

Naznanilo preselitve!
JOŽEF TAUČAR
trgovina z usnjem

naznanja slavnemu občinstvu in posebno cenjenim čevljarjem, da je svojo trgovino preselil iz ulice Arcata št. 4 v

ulico Arcata št. 2

ter se priporoča tudi za naprej blagohotne podpore.

30 malih stanovanj z eno sobo in kukiinjo se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia v lišah Stolfa. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I. nadstr. od 1-2 in 5-7 pop.

Urar F. Pertot Trst ulica delle Poste 1, vogal ul. Carintia. Prodaja srebrne ure od 3 gld. na prej, zlate ure od 8 gld. naprej. Izbor stenških ur, regulatorjev i. t. d. Popravlja vsakovrstne ure po jako zmerni ceni.

Najlepša družinska zabava je Zonophon Monarch, ki reproducira vsak glas popolnoma naravno in čisto.

Dobi se tak stroj po zelo nizki ceni pri ANTONU JERKIČ, fotografu v Gorici.

Posojila

ne manjše od 10.000 kron

na hiše, zemljišče, dedščine

KAROL OFNER

Ulica Caserma št. 6. - TRST. - Ulica Caserma št. 6.

(Posredovalci izključeni).

Ivan Semulič

v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)

priporoča slavnemu občinstvu v Trstu

in okolici kakor tudi po deželi, svojo

bogato zalogo pohištva.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in drugih vrst iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva

Andrej Jug

TRST - ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) - TRST

priporoča svojim cenjenim rojakom svoje najboljše in trpežno pohištvo, bodisi svetlo ali temno polirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izvrši v najrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.

Cene brez konkurence.

Za obilne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu, okolici in na deželi. Zmisli gesla: Svoji k svojim!

Rudolf Aleks. Varbinek zaloga glasovirjev

najboljših tu- in inozemskih tovarn

Borzni trg št. 2 II. nadstropje

(nasproti sladčičarne Urbanis).

Razposojevanje, menjava, prodaja proti takojšnjemu plačilu, kakor tudi na obroke.

Konkurenčne cene

Pri svetem Antonu Padovanskem.

Prva zaloga cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2. (za mestno hišo):

Dobi se bogata izbira pianet, damatik, pluvial, humeral, roketov, kvadratov, kolsrjev Leo, prsakov, misalov, brevirjev, ritualov, diuraov in neštevilno nabožnih različno fino vezan h knjig, svečnikov, križev, svetinice, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje k pov v vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč in čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste podobe, vence, križev in svetaj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetlic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogocastju, izvršijo se vezanji (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala idr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

9b nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

JAKOB BAMBIČ

- trgovec z jedilnim blagom -

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega. Najfineje testenine po jako nizkih cenah ter moke, žita, ovsna in otrobi. Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno po jako nizki ceni.

Prodaja manifakturnega blaga

SALARINI

v ulici Ponte della Fabbra št. 2.

in podružnica

„Alla città di Sondra“

ulica Poste nuove št. 3. (Brunerjeva hiša)

Izgotovljene obleke za moške, dečke in otroke. Moške obleke od 6.50 do 24 gld.; za dečke od 4 do 12 gld. Jopiči iz snovij od 3 do 8 gld. Hlače iz snovij od 2-4 gld. ravno take iz najfinejših volne od 4.50 do 8 gld. Velik izbor finih površnikov v barvah od 8 do 24 gld. Volnene obleke za otroke od 3-12 let od 2.50 do 9 gld.; isti iz platna od 1 do 5 gld. Haveloki (Loden) za moške, dečke in otroke po zelo zmernih cenah Hlače od moleskina za delavce (iz lastne predilnice v Korminu). Močne srajce lastnega izdelka po 1.20 gld. Zaloga jopičev Orleans, platna, črnega in barvanega satena za pi-sarniško osobje.

Bogat izbor snovij za moške obleke toli na meter koli za naročbe po meri, koje se izvrše v slučaju potrebe v 24 urah.

„Gospodarsko društvo“ v Šklednju, vknjižena zadruga z neomejeno zavezo,

vsprejema hranilne vloge

tudi od neudov in jih obrestuje po

4 1/2 %

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 2 stot. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno niža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo o 20 K. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanja objava 60 stot.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica delle Acque 12 Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svojo kavarno-Commercio kjer je shajališče Slovencev. Na razpolago so vsi slovanski in mnogi drugi časniki.

Trst, Corso 28.

G. DOPLICHER

Velika zaloga klobukov in čepic

vsake vrste

od gld. 1.50 do 3.50.

Poprave in moderniziranje se izvrši najtočneje.

Uprava dvorca (vile) »Pompejana«

na Katinari posojuje na zahtevo proti mali dnevni odškodnini svoje tri poljedelske stroje (t. j. mlatilnico, čistilnico in trijer) za mlatenje in čiščenje pšenice, ječmena, rži, ovsna, ajde itd.

Več se izve pri upravi zgoraj omenjene vile.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital K 1.000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu zrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Rečna naročila.

Podružnica v Spletju (Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzlaga.

Promet s čekmi in nakaznicami.